

ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ НАДІЙНОСТІ БАНКІВ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Ткаченко Тетяна

Науковий керівник ас. Олещук М. Г.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Постановка проблеми. Надійність банківської системи формується з надійності кожного з її елементів. Оцінка надійності дає прозору інформацію про стан банку та впливає на рішення щодо співпраці з ним. За допомогою визначення рівня надійності окремо взятого банку відображається ситуація по всій банківській системі, оскільки проблеми у діяльності однієї банківської установи спричиняють негативні зрушення в економіці всієї країни.

Метою дослідження є визначення адекватності застосування існуючих підходів щодо оцінки надійності банку.

Обґрунтування отриманих результатів. В міжнародній та вітчизняній практиці щодо оцінки надійності банків застосовується ряд методик, а саме: альтернативний підхід [1], моделювання надійності [2], статистичне оцінювання надійності [3], методика Кромонава та інші.

Аналіз надійності банків проведемо за результатами діяльності 2009-2011 рр. на основі таких методик як: альтернативний підхід (запропоновано Самородовим Б. В. [1]) та моделювання надійності банку (Мищишин О. Я.[2]).

Альтернативний підхід до аналізу надійності банку передбачає розрахунок трьох груп критеріїв [1]. Перша група включає критерії-обмеження K_1 і K_2 – відсутність тимчасової адміністрації Національного банку України (далі – НБУ) у банку та чи буде банк рефінансований. Зважаючи на той факт, що інформацію по тимчасовій адміністрації НБУ можна отримати лише на певну дату, а дані по рефінансуванню – лише в періодичних виданнях, тому вважаємо за доцільне першу групу критеріїв виключити з розрахунку. Друга група критеріїв включає K_3 і K_4 – відтік депозитів з банку та довгострокове кредитування відповідно.

Третя група включає в себе 4 критерії: K_5 – достатність капіталу, K_6 – об'єм сформованих резервів під видані кредити, K_7 – прибуток (збиток) банку, K_8 – валютна складова банківської діяльності. З метою забезпечення надійності банку пропонуємо його показники використовувати рівні або більші ніж результати по всій банківській системі, що дасть можливість підвищити загальний рівень надійності. Банки, які не відповідають хоча б одному із критеріїв вилучаємо із числа надійних. В результаті проведених розрахунків отримуємо: за результатами 2009 р. надійними є: ПАТ «Демарк», ПАТ «Єкатеринославський Комерційний Банк», ПАТ «Метабанк», ПАТ «Богуслав», ПАТ «Європейський Банк Раціонального Фінансування», ПАТ «Столичний», ПАТ «Кредит Велес»; за результатами 2010 р. – ПАТ «Укргазбанк», ПАТ «Інпромбанк», ПАТ «Західкомбанк», ПАТ «Перший Інвестиційний Банк», ПАТ «Європейський Банк Раціонального Фінансування», ПАТ «Столичний», ПАТ «Грін Банк»; за результатами 2011 р. – ПАТ «ПриватБанк», ПАТ «Фінансова Ініціатива», ПАТ «Єкатеринославський Комерційний Банк», ПАТ «Унікомбанк», ПАТ «Аксиома».

Наступний підхід ґрунтується на моделюванні надійності комерційного банку і передбачає розрахунок вісімнадцяти факторів [2]: відношення власного капіталу до чистих активів (0,04), частка залучених засобів у пасивах (0,5), високоліквідних активів у робочих активах (0,2), робочих активів в активах (0,5), кредитів в активах (0,6), недохідних активів в активах, відношення резервів за кредитними операціями до кредитів, резервів за активними операціями до активів, процентних доходів до кредитів, процентних доходів до процентних затрат, чистого процентного доходу до чистих активів (0,01), прибутку до загального доходу, рентабельність активів (0,03, але використаємо 0,01), рентабельність власного капіталу (0,15), відношення високоліквідних активів до залучених засобів (0,2), кредитів до депозитів (0,7). Критерієм відбору до надійних банків для коефіцієнтів, в яких визначено нормативне значення оберемо його рівень більший або рівний встановленій нормі (винятком є частка недохідних активів в активах – для неї коефіцієнт повинен

бути не більше 0,07), а для тих факторів в яких не зазначено нормативного значення використаємо дані рівні (більші) показникам банківської системи.

Згідно розрахованим коефіцієнтам жодним банком протягом трьох років не було виконано всіх нормативних значень. Відповідно до даної методики розрахунку банківську систему України не можна вважати надійною, але маємо можливість виявити найбільш проблематичні ланки: резерви по відношенню до кредитів та активів – неспроможність банку у випадку невиконання зобов'язань клієнтами покрити витрати; високоліквідні активи по відношенню до залучених засобів – недостатня кількість активів, які можуть бути швидко проконвертовані у грошові кошти; частка недохідних активів в активах – збільшення недохідних активів може призвести до банкрутства.

Висновки. Проаналізувавши дві методики оцінки надійності банків необхідно зауважити, що вони не зовсім пристосовані до практики і в конкретній ситуації не дають можливість отримати достовірну інформацію. Незважаючи на це аналіз різних підходів до оцінки надійності дає можливість виявити проблемні зони не лише банків, а й усієї банківської системи, усунення яких дасть можливість підвищити загальний рівень надійності банків України.

Список використаних джерел:

1. Самородов, Б. В. *Альтернативний підхід до аналізу надійності банку як етапу управління фінансовим розвитком [Електронний ресурс] / Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_7/238.pdf*

2. Мищишин, О. Я. *Моделювання надійності комерційного банку [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vldfa/2009_16/MyshchyshynO.pdf*

3. Матійчук Л. *Особливості статистичного оцінювання надійності банківських установ [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Тернопільського національного економічного університету. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2010_5/pdf/matiychuk.pdf*